

martinsbrauns.lv

Orests Silabriedis

17. septembrī 75. dzimšanas dienā atcerējāmies Mārtiņu Braunu (1951–2021).
Šī MS laidiena tapšanas laikā ar VKKF atbalstu notiek beidzamie darbi pie Mārtiņam Braunam veltītās mājaslapas tapšanas.
Idejas iniciators ir Mārtiņa Brauna draugs un kādreizējais skolasbiedrs Ēriks Naļivaiko. Īstenotāju komandas galvgalī – Mārtiņa dzīvesbiedre Juta Brauna un Jutas mazdēls Henrijs.
Atceroties Mārtiņu dzimšanas dienā (bet īstenībā daudz biežāk nekā tikai dzimšanas dienā – atceramies ikreiz, kad skan viņa mūzika, ikreiz, kad izvēlamies, lai skanētu viņa mūzika, un katrreiz, kad jādomā par tiem, kas aizgājuši un kam vairs nepajautāsim neko), tātad atceroties mēs sniedzam MS lasītājiem nelielu Ērika Naļivaiko monologu un ieskatāmies divās intervijās, lai ieskanētos arī paša Mārtiņa balss.

ĒRIKS NAĻIVAIKO

Mēs atvērsim mājaslapu, bet tā nebūs gatava, to jebkurā brīdī varēs papildināt, jo gan jau ar laiku uzradīsies vēl kaut kas kādā stūrī, kādā plauktā.

Mārtiņa dzīve ir diezgan labi dokumentēta Otto Ozola un Gundegas Blumbergas veidotajā grāmatā "Saule. Mārtiņš. Daugava" (2018, "Upe tuviem un tāliem"), Mārtiņš tur runā pirmajā personā. Bet vispār likteņa ironija ir tāda, ka esmu, iespējams, vienīgais dzīvais cilvēks, kas tik ilgi pazinis Mārtiņu. Šorīt sarēķināju – man sanāca 66 gadi. Fabula ir tāda, ka mēs dzīvojām dažādās ielās, bet sēta bija kopīga. Es dzīvoju Gorkija [tagad Krišjāņa Valdemāra] ielā 127, Mārtiņš dzīvoja Mičurina [tagad Tomsona] ielā 34 vai 36, neatceros, kāds numurs, bet pagalms mums bija viens. Vai mēs tur dauzījāmies kopā, vai nedauzījāmies, es tagad vairs nespēšu atcerēties.

Tālākā pazīšanās bija Emīla Dārziņa mūzikas vidusskolā. Mārtiņš gan mācījās gadu augstāk par mani un bija viens no "top" dauzoņām. Tajā klasē bija vairāki dauzoņas, arī, piemēram, Adrians Kukuvass. Mārtiņš sāka kā pianists, pēc tam pārgāja uz teorētiķiem. Kuram gan tajā vecumā patīk gammas spēlēt. Neatceros, kāda puikas gados bija Mārtiņa balss, bet dzirde gan viņam bija fenomenāla kā Leonīdam Vīgneram.

Mārtiņš bija ļoti prasīgs, un pārsvarā viņš to attiecināja uz sevi. Viens piemērs. Mēs kādā 2007. gadā nejauši satikāmies, un man ienāca prātā reanimēt "Sīpolus". Viņš saka: "Nu, es nevaru divas dienas paklimperēt, četras dienas ar grupu pamēģināt un tad iet uz skatuves. Tas neies cauri." Prasu: "Cik tev vajag?" Viņš saka: "Gadu." Un tā arī bija. Viņš gadu sēdēja pie klavierēm, trenējās. Nu, ko tur liegties, protams, ka tās bija arī finanšu attiecības. Es kā koncertorganizators saprotu – cilvēkam jādzīvo, cilvēkam jāpelna, bet viņš tiešām nometa visas haltūras un citus darbus malā. Nē, nu, es teicu – tu tik nežēlīgi pret sevi izturies, ja tu jūti, ka vari… Tu taču iesi uz skatuves, tev būs jāatbild par savu varēšanu vai nevarēšanu tajā brīdī. Ja vari, tad tu paņem kaut ko, protams. Bet principā viņš gadu atteicās

Foto – Aivars Liepiņš, Didzis Grodzs, no personīgā arhīva

Ēriks Naļivaiko Mārtiņam Braunam veltītās piemiņas zīmes atklāšanā, 2023

no visa. Un pēc gada tiešām tie "Sīpoli" bija, un tiešām bija līmenī. No tā ir palikušas dokumentālas pēdas vienā diskā. Tur viss bija vietā.

Mums jau nebija nekādas kopīgas tusēšanās. Es studēju pedagogos, Mārtiņš komponistos kursu augstāk. Pēc kāda laika Mārtiņš jau bija Drāmas [Latvijas Nacionālā] teātra muzikālais vadītājs. Ko es tur? (*smejas*) Varēju tikai skatīties. Dzīves gāja paralēli, taču nebija tā, ka gājām pāri ielai, viens otru ieraugot, un nevarējām parunāt. (*smejas*)

Laikam pirmā īstākā saskarsme mums bija ap "Rīgai 800". Tajā brīdī man noformulējās doma par to, ka vajadzētu "Sīpolus" pacelt augšā, un beigu beigās tas izdevās. Tad laikam arī tā vairāk aizgāja, jo, būsim godīgi, kas vairāk cilvēkus satuvina, ja ne kopīga darīšana?

Mārtiņa mūzika manī raisa milzīgu apbrīnu par to, kā var ar tik nedaudzām skaņām tik daudz izdarīt. "Saule, Pērkons, Daugava" – cik tur ir to nošu? Izliekam notis uz galda – nekā tur nav. Labi, septiņas ceturtdaļas, saliktais taktsmērs. Nu, viss. Tauta prasa, lai dzied otrreiz. Nu, paldies Dievam, ka tomēr neķērās klāt tam, lai to par himnu nomainītu. Mārtiņš taču pats to uzreiz saknē noraidīja, lai beidz ņemties.

Man sevišķi prātā divi cikli: "Alberts" un "Mēness poēma". Arī "Teiksma [Sapnis] par Rīgu". Par dziesmām nerunāsim, tās ir un ir. "Trakā Līze", "Mammu, es gribu", simfoniskie darbi... "Sīpoliem" efektīgs bija skanējums. Tur paldies viņu skaņu režisoram Guntim Veisbergam.

Ar Ivetu Mielavu pirms gadiem izdevām plati: vienā pusē "Kapitālais remonts", otrā "Tālavas taurētājs", kas bija viņa diplomdarbs.

Mājaslapā būs saliktas dziesmas, skaņdarbi, partitūras, audio un video ieraksti, koncertieraksti, fotogrāfijas, dokumenti, ar Mārtiņu saistīti stāsti. Visam pievienots paskaidrojums, gads, žanrs un tā tālāk. Kāpēc? Jo tas viss izzūd. Lēnām, bet izzūd no mūsu atmiņas.

Viss, kas glabājas Mārtiņa un Jutas Baltezera mājās, ir izrevidēts. Bet mājaslapai beigās ir aicinājums – ja jums ir vēl kaut kas, ar ko padalīties, lūdzu, padalieties. Grāmatu nodrukāja – aizver pēdējo lapu, un viss, punkts. Gribi kaut ko citādi – drukā no jauna. Tādā ziņā internets ir vienreizēji laba lieta.

Mārtiņš man asociējas ar vienkāršību. Attieksme pret visiem vienkārša un vienāda. Ja cilvēks ir godīgs. Ne tikai pret Mārtiņu, bet vispār pret pasauli. Viņš ciest nevarēja blēžus. Viņam īslaicīgi ļoti patika rakņāties pa dārzu, patika šo to uzcept. Mārtiņam piemita virkne dažādu īpašību, kā mums visiem, bet tās pozitīvās padarīja viņu par to, par ko cilvēki aplaudē, par ko raksta grāmatas, par ko taisa mājaslapas.

Ideja par mājaslapu radās pagājušā gada 17. septembrī Baltezerā. Mārtiņa dzimšanas dienā mēs tur mēdzam nolikt svecītes, urna ir dārzā. Juta sāka stāstīt, ka atkal jāmeklē notis, un tā. Beigu beigās mēs ar Jāni Kļaviņu, kurš pēdējos gados producēja visus Mārtiņa koncertus, pamazām... Nezinu, tieši kā tā ideja noformulējās, bet galu galā bija jātaisa. Lūsēnam ir, [Zigmaram] Liepiņam ir, Paulam arī.

Pašam Mārtiņam tas neienāktu prātā, bet, ja viņu piespiestu to darīt, gan jau viņš ar visu sirdi tajā piedalītos. Kaut gan viņš domā, ka... Starp citu, te var nocitēt viņa vārdus. Paņemam grāmatu, un tur uz ceturtā vāka Mārtiņa teksts: "Nezinu, kas no manas mūzikas skanēs pēc manis. Varbūt kaut kas kādu laiku skanēs, bet domāju, ka tādu mūžības gabalu man nav."

Jāsaka atklāti, es nezinu par viņa attiecībām ar... Ar Dievu viņa attiecības noteikti bija ļoti atklātas, bet es nezinu par viņa attiecībām ar ticību. Mārtiņam bija attiecības ar Baltezera baznīcu, tas gan. Starp citu, Baltezera baznīcas dārzā Mārtiņa dzimšanas dienā pirms trim gadiem tika iestādīts ozols. Kādi cilvēki no laukiem atveda un uzdāvināja. Mārtiņš arī tika izvadīts no tās baznīcas.

MĀRTIŅA BRAUNA "MĀKSLINIEKA DARBISTABĀ" VIESOJAS MARUTA RUBEZE UN ORESTS SILABRIEDIS

LR3 "KLASIKA" ĒTERĀ PIRMOREIZ 2004. GADA 6. NOVEMBRĪ

Tas ir mans vājais punkts, var teikt, es sevi par to varētu šaustīt, ka esmu tā izlaists – strādāju uz pasūtījuma. Protams, ir gabali, ko es esmu rakstījis pats vai kur esmu šo pasūtījumu iniciējis, tālāk izvērsis, bet man ir tā laime strādāt ar cilvēkiem, kas mani provocē, kas mani ieliek termiņos. Ja es pilnīgi viens pats rakstu, tad varu vienu gadu rakstīt vienu kompozīciju, kā tas bija ar kora dziesmu "Ziedu kompozīcija". Veselu gadu nevarēju pabeigt, jo man nepatika, kā ir tālāk, sākums patika un pārējais nekas nepatika...

Vienkārši nevar atļauties greznību tur muļļāties. Protams, eksistē tas, ka tu nedēļu vispār nevari parakstīt...

Man ir laimējies pēdējā laikā, ka es pirms termiņa darbus uzrakstu. Jaunībā es vienmēr kavēju, man vajadzēja mīt uz papēžiem, pat pārlikt kādreiz kaut ko. Grūts ir tas periods, kad jāiesāk, dažkārt iešūpoties, iesākt ir ļoti grūti, bet, kad aiziet, tad aiziet. Varbūt, ka nevajag izstāstīt, tad tas nepiepildīsies, bet, nu labi, es domāju tā – šo darbu būtu labi līdz sestdienai beigt. To es pirmdien saku, un darbs ir paliels. Pēkšņi izrādās, ka es viņu ceturtdien esmu pabeidzis!

*

Pašam sava studija ir absolūti mans sapnis no agrākās jaunības, ko es apzinos. Kad vēl biju skolnieks, krāju naudu pirmajam sintiņam, un varu teikt, ka man Latvijā pirmais daudzbalsīgais sintiņš bijis, un no tā laika šī slimība... Vienu laiku mani pat izsmēja par to – šito naudu, ko tur varēja likt iekšā! Tāpēc es esmu krogā strādājis, lai man būtu aparatūra, un pamazām, pamazām pie sintiņa nāca klāt portastudija, pēc tam četrceļu magnetofons, tālāk – astoņceļu... Tas ir tāds ceļš, es esmu pateicīgs bezgala, ka neesmu citu ceļu gājis un man ir nākuši pretī... Nu, kā lai saka – visas tikšanās un viss, kas man ir un kur es jūtu kaut kādu radniecību – nu, kaut vai Kaspars Putniņš. Kora diriģents, es jūtu, cilvēks stipri uz jauno orientēts, stipri jūtīgi vērtē cita darbu. Ir pat bijis tā, ka es labprāt noliktu malā to vai citu kāda autora gabalu, bet nē, Kaspars tur ir atradis kaut ko simpātisku.

*

Pēdējos gados cenšos būt tolerants. Jaunībā biju nežēlīgi kritisks, drausmīgi iznīcinošs, netaisnīgi arī. Kāpēc? Es tagad mēģinu sevi attaisnot – ja klausos kādu mūziku, momentā domāju, vai es tā rakstītu. Un, ja es šito rakstītu, tad zini, Mārtiņ, tu esi ķēms. Un līdz ar to tajā laikā es esmu bijis baigi kritisks. Es šo savu vājo vietu jūtu un ar to cīnos, domāju, ka stipri sen jau vairs neesmu tāds, kas neieklausās citos vai nemēģina iedzīvoties cita jušanās.

*

Es neatsakos no tā, ko darīju pirms trīsdesmit gadiem. Nesaku, ka tas ir slikti, man varbūt kaut kas patīk. Bet es esmu dzirdējis tādu teicienu – "pieturies pie sava stila" vai "kopt savu stilu". Nu, ja tev pašam tā nav, kur tad viņš tev radīsies? Otrs ir – tāpat kā acu zīlīte neviena nav tāda kā tavējā un roku līnijas nav, tu vari kādās pozās likt tās rokas, tās līnijas nemainīsies. Tāpatās arī mūzikā – tu vari censties to stilu mainīt, un tas būs priekš tevis ieguvums, bet kaut kāds tavs kods tur iekšā paliks, gribēsi vai negribēsi.

*

Vai tā ir bijusi jaunības kaut kāda stulba iedomība vai kas, es savu mūziku neesmu krājis, un, ja reiz to jaunībā neesmu darījis, tad arī tagad es to nedaru. Labi, ka ir cilvēki, kuriem ir. Es varu Norim [Deinatam] paprasīt – klausies, vai tev nav, mēs kādreiz spēlējām? No "Sīpoliem" saglabājies ļoti maz, radio ieraksts ir sterils un kastrēts. Labi ir koncertieraksti, tie ir soloģitāristam.

Pašam paklausīties sevi – tas ir atsevišķs gadījums, ja es kādam uzlieku, tad arī paklausos. Labākos gabalus no galvas zinu. Jaunībā domāju – johaidī, priekš kam man savas notis krāt, priekš kam man savus ierakstus krāt? Paliek diriģentiem, paliek režisoriem, lai ar to nodarbojas muzikologi. Nu nav tā, ka tev pie pakaļas sēdēs un vāks visu, ko esi saražojis, tā nu nav.

Bet ir laimīgas sakritības, kā, piemēram, atgriešanās pie tā, kas saucās "Mauglis", un tad bija "Viena asins". Agris [Daņiļevičs] gribēja uztaisīt baletu no tā, pilnīgi pārstrādāt, nopietni pieiet tai lietai – tagad tā ir saglābta. Saglābta kā ieraksts, kā notis tā, protams, nav saglābta. Piemēram, "Poēmu par remontu" man vienkārši nozaga. Bija tā, ka es pēc teātra atstāju savu mapīti, kurā bija "Poēmas par remontu" partitūra plus mana un Ivetas [Braunas] fotogrāfija iekšā. Vairāk nekā nebija, mapīte bija no dermatīna, tā ka arī nekāda vērtība tā nebija. Nekā! Viss ar galiem! Es esmu ziņojis, sludinājis, pazudis – nav! "Rīga 800" partitūra – tā man ir. Nav tik briesmīgi, dažas partitūras man tomēr ir.

Ir melodiķi, kuru dziesmas daudz lipošākas, un ir simfoniķi, kas par mani daudz meistarīgāki – paši sēdējuši simfoniskā orķestrī, paši diriģējuši orķestri. Šis tad ir tas variants, kas Latvijā ir reti, kad tu esi ar pilnu komponista izglītību, visu esi mācījies plus tu vari uzrakstīt melodiju, ko pēc tam tauta var nodziedāt. Parasti šīs divas lietas ir grūti savienojamas, bet mana prakse kino un teātrī lika to savienot, tāpēc varbūt šī ir man tā stiprākā puse.

*

Nu, tam, ko sauc par mūziklu, kaut līdzīgs ir bijis "Mauglis", ar mūzikla iezīmēm varētu būt arī "Daugava", "Alberts" gan nekādā gadījumā nē, par maz tur tās mūzikas... "Suns un Kaķe" beigu beigās... Varbūt teātrī tas nebija gluži mūzikls, tuvāk mūziklam tas nonāca "Sīpolu" koncertos, kur parasti visa koncerta pirmā daļa bija kaut kāda liela forma. Vai "Suns un Kaķe" vai "Mauglis" – pirmā daļa bija tā saucamā nopietnā daļa. Otrā daļa bija visāda – dejojama mūzika un pie alus, un tā tālāk.

*

Jā, domubiedri pamazām salasījās. Uģis [Brikmanis] – kad es kaut ko rakstu, ja vien viņam ir laiks, es uzdodu jautājumu – vai

to un to mest ārā vai paturēt? Tajā brīdī, kad esmu kaut ko uzrakstījis, galīgi nezinu, vai tas ir labs vai draņķis. Man bieži režisors palīdz, un tāpat arī "Sīpolos", runājot par teatrālismu, – ja tā mūzika ir samērā nevienkārša, lai cilvēks to labāk uztvertu, tad jau nu mēs ģērbāmies arī. "Mauglī" mums bija dekorācijas un kostīmi, un katrā koncertā pirmajai daļai bija vizuālais noformējums. Nevis kā labāk parādīt orgānus vai vietas, bet kā labāk mūzikas saturu atspoguļot.

*

Protams, ir kaut kādi darbi, ko esmu rakstījis bez pasūtījuma vai uz cilvēciska pasūtījuma pamata, teiksim, "Septiņi dziedājumi par sapni garu". Brīnišķīgi man patika šī sadarbība ar Kasparu Putniņu. Tas faktiski nebija īsti pasūtījums, kas drīzāk tāda kolēģa vai drauga... Pat nezinu, kā to noraksturot. Bet "Daugava" tiešām bija teātris – arī teātris. Tas bija [Valentīna] Maculēviča pasūtījums Valmieras teātra izrādei. "Daugava" iznāca ārā tad, kad vēl domāja, ka izrādi nogriezīs un aizliegs.

KAS IR MĀRTIŅŠ BRAUNS

MS 2009. GADA 4. LAIDIENA SARUNA

Nez vai šo rakstu rotātu tik stulbs virsraksts, ja būtu izdevies atminēt, kā nosaukt vārdā Mārtiņa Brauna fenomenu. Ir apmēram skaidrs, kā izveidojās Imants Kalniņš; var saklausīt, no kādām sastāvdaļām dzimusi Raimonda Paula daiļrade. Taču nepavisam nav viegli saprast, kāpēc Mārtiņš ir tāds. Kāds? Nu, tāds. Bē. Lūk, viss pārspriedums. Nu, kā var būt tik mežģaini īpatns un vienlaikus dabiski ritošs? Tik ļoti vienkārši himnisks un vienlaikus intīms? Tik caururbjošs un vienlaikus neaizskarami ēterisks? Tā epitetu virknēm var trenēties bezgalīgi. Režisors Uģis Brikmanis saka – Brauns esot unikāls ironijas un paštironijas kopums savienojumā ar hipertrofētu tieksmi uz patiesīgumu. Vaicāju Mārtiņam, vai var vienā vārdā teikt, ka viņš ir rokmūziķis? Mārtiņš piekrīt, ka tā varētu būt – tajā vecajā, labajā izpratnē par roku. Vaļsirdīgums un izteiksmes dziļums. Vaļējība. Gaumes robežās arī vaļība.

Visādas lietas tīmeklī par Braunu var izlasīt, Kas patiesība, kas nē? Zvanu Mārtiņam. Jā, patiešām viņam bija iesauka Džons, klasesbiedriem labpaticis atskaņot pazīstamo dziesmu "Džons Brauns krita kaujas laukā." Jā, viņam patiešām vienam no retajiem Rīgā bija īstas džīnas, tiesa, Mārtiņam tās tika tādēļ, ka klasesbiedram, kam tās bija vestas, nederēja. Jā, Mārtiņam patiešām rokā ir rēta, ko astoņpadsmitgadīgais jaunietis ieguva, laižoties no miličiem un rāpjoties pār darvotām dzeloņdrātīm rotātu sētu Asaru estrādē Jūrmalā leģendārās "Katedrāles" koncerta laikā. Nē, tā nu gan gluži nav, ka būtu kauns par dziesmu "Mammu, es gribu", kā varam lasīt Artēmija Troicka sastādītajā PSRS rokmūzikas enciklopēdijā – "taču tas gan tiesa, ka nevēlos, lai mani personificē tikai ar šo gabalu, kura tekstu es pierakstīju uz tramvaja talona ceļā uz teātri." Un kur nu vēl slavenais festivāls "Pavasara ritmi 80", kas notika Tbilisi 1980. gada marta sākumā. Pirmoreiz Padomju Savienībā notika rokmūzikas forums, kurā komjauniešu dziesmu dziedātājus publika nepieņēma, savukārt tādas grupas kā "Laika mašīna" un "Akvārijs" (protams, arī daudzas citas) sveica un sumināja. Festivālā piedalījās arī "Sīpoli", un ne viens vien dalībnieks atceras, kā Mārtiņš ar starta pistoli viesnīcā šaudījies. Jā, bija tāds gadījums. Nē, ar "Akvāriju" Tbilisi gan nav spēlējuši, tikai draudzējušies, toties 80. gadu vidū veikuši ieskaņojumu Latvijas Radio kopā ar bijušo akvārijieti Aleksandru Aleksandrovu, sauktu par Fagotu. Ieraksts diemžēl netika uzņemts fondos.

Savulaik viens no vitālākajiem un spožākajiem mūzikas huligāniem, patlaban it kā drusku nomierinājies – saglabājis to pašu serdi, tās pašas prasības pret mūziku un muzicēšanu, taču tāds kā līdzsvarotāks, vai? Ne jau manas paau-

dzes pārstāvim par to spriest. Cita lieta – uzdot jautājumus un sajūsmināties par Brauna mūziku.

*

Man ir laimējies, ka vienmēr bijušas foršas sadarbības un pasūtītāji. Es neticu tām pasaciņām, ko padomju laikā stāstīja – "operas portfelī guļ divdesmit operas" vai kas tāds. Kurš uz dullo ies rakstīt operas, ja viņam nebūs pasūtījuma. Es skatos Bēthovena sonātes – katra no tām veltīta tādam grāfam, tādam firstam vai grāfienei. Un es saprotu, ka vecis no tā ir dzīvojis. Par brīvu es varētu kādam mašīnu nomazgāt vai dārzu uzrakt varbūt. Nu, labi, drusku pārspīlēju, ir jau, protams, savulaik diezgan daudz par brīvu rakstīts teātrim. Bet šogad man ir tikai viena leļļu filmiņa pa visu gadu. Cita lieta, ka es varu paēst un benzīnam pietiek naudas. Studijas "Mārtiņš" darbs nav apstājies. Tur gan filmu adaptācijas notiek, gan *Coca-Cola Plaza* reklāmas ķinīšiem un viss kas tāds.

Tā personīgi man visvairāk patīk, ka ir tas "Sīpolu" projekts. Tur vajadzēja riktīgi pastrādāt, un tas ir baigais kaifs. Mēs ierakstījām pēdējo koncertu, es paskatījos apmontēto variantu un tapu mierīgs – nevienu brīdi nav garlaicīgi. Ir lažas, bet tās jāatstāj. Es, piemēram, ņemu pasāžu, un viens pirksts nospiež divus taustiņus, bet tam netīrumam ir jāpaliek. Nekas nedrīkst būt sterils. Televīzija sola rādīt 18. novembrī. Ja atradīsim naudu, ceru, ka uz Ziemassvētkiem varētu būt DVD.

*

Man vienmēr licies, ka ir jāizdzied saturs, nevis notis. Man nevajag, lai jūs dziedat notis. Man vajag, lai jūs domājat. Tu varbūt mūzikā vari pateikt nepasakāmo, un notis ir tikai kostīms, bet tas saturs, tas lādiņš ir aiz. Tā ir rokmūzikas būtība. Pirms tam visi sēdēja kaut kādās pieklājīgās, pareizās pozās. Roks nāca ar to, ka tu atvēzējies un mauc. Tā ir roka estētika, ka dziesmai jādod saturs. Vaļēja, atklāta estētika. Turklāt jādod klausītājam iespēja pievienot savas variācijas. Ja es viņam dodu precīzu savu tulkojumu par to, ko dziedu, viņam nav vietas, kur ielikt pašam savas fantāzijas. Ja es uzspiežu, ka šitas tagad ir baigi pareizs, vai nikns, vai seksuāls, vai pretpadomju, tad vairs nav vietas tevis paša atklāsmei. Pirmajam jānāk tam baigajam triecienspēkam, bet pēc tam vajag dot iespēju klausītājam pašam nepieciešamo piekomponēt klāt. Es kādreiz klausos ierakstos, ah, kā gribas tur vēl kaut ko uzspēlēt pa virsu. Nevajag. Ļauj tam klausītājam pašam paspēlēt.

*

Man pazudušas "Odas skorpionam" notis. Bija arī tāds gabals, ko es rakstīju ne ta uz Bārdas, ne ta uz Akuratera dzeju. Diezgan smukas dziesmas bija. Tomēr man šķiet, ka patlaban pasaule un ēters ir tik piesārņoti, ka paliek tikai tas, kam jāpaliek. Varbūt jau būt, ka es attaisnoju savu slinkumu un jaunības lecīgumu, taču nudien man pietiks, ja aiz manis paliks tikai "Saule. Pērkons. Daugava" un, teiksim, "Mēness poēma". Piemēram, no Oginska tikai polonēzi zina, vairāk neko, taču tā ir. Ir jau šis tas no pazudušā, kā ir žēl.

*

Ar kino ir vieglāk. Es redzu bildi, kas būs. Teātrī grūtāk. Kāpēc tik daudz teātra mūzikas aizgāja "Sīpolos"? Daļai režisoru bija slikta mode, ka ir vajadzīga uznāciena mūzika. Vārdu sakot, notiek kaut kas, uznāk cilvēks un nodzied dziesmiņu. Vai arī cēliena sākumā parādās mēness un nodzied "Es savu gaismu izdalu…". Viss, čuš, viena minūte. Es esmu uzrakstījis dziesmu, uzrakstījis tēmu, ne viņa attīstās, ne viņa izvēršas, aktieris nomauc to vienā minūtē, bet ir taču radies materiāls, kas prasās attīstāms. Tad nu "Sīpolos" es to visu varēju izvērst pēc sirds patikas. Skatīties, kādas piebalsis, kur ģitāras solo vajadzīgs, kur to pantiņu atkārtot. Teātrī es arī nevarēju atļauties dot aktieriem dziedāt polifoniju. Tas pats ar Raiņa "Daugavu", ko vēlāk dziedāja "Sindi putnu dārzs".

*

Mēness man patīk kā romantisks tēls. Nekā mistiska. Es neievēroju, vai ir paisums vai bēgums, kādā mēnesī kas jāstāda un kā tas augs. Man liekas, ka viena daļa tur ir pesteļi. Taču kā nakts zīme – jā, viņš ir baigais tēls. Bet jēgu man tur negribas meklēt.

*

Ko man iemācīja vecāki? Laikam patiesīgumu. Es nevaru izlikties, vismaz mūzikā ne. Un arī dzīvē es slikti izliekos, slikti tēloju. No muteres – diezgan liela aktivitāte. No fātera – godīgums. Es turu vārdu, ja ir kas sarunāts. Citādi varēja gadīties vienīgi auru laikā, kad dzēru pārmēru.

*

Nekad neesmu domājis par to, kā man notikusi tā saslēgšanās, nezinu, ar Latviju varbūt. Netīšām tas notiek. Pilnīgi netīšām. Kādreiz tā, ka tu izdomā kaut ko, pastaigā pa istabu, un sāk skudriņas pa muguru iet. Taču tas ir tad, kad jau gatavs. Kad pats apjēdz vai režisors pasaka – jā, tas man der.

Negribu valkāt to vārdu pa tukšo, taču esmu pārliecināts, ka tā ir Dieva dāvana man, tādam slinķim, raspizģajam. Un tomēr – mūza jau nelidos nelūgta pa logu iekšā, ja vienkārši kaut ko bezjēdzīgi darīsi. Viņa tev pieskarsies, ja sasniegsi sevī vajadzīgo stāvokli. Kādā veidā tas notiek, vai netīšām improvizējot, spēlējoties vai ejot pa ielu, to neviens nevar pateikt. Tas ir nesalīdzināmi augstākas par mani instances nopelns. Es kaut ko esmu virknējis, kombinējis, darījis, taču pieskāriens ir nācis no Augstākā, tā kā es pats nejūtos ne diži lepns, ne priecīgs par ko.

Dziesmu "Mīla ir kā uguns" man viena partija gribēja nopirkt par himnu. Es līdz pieciem vakarā štukoju, lielu naudu solīja. Un pulksten piecos es beidzot atjēdzos – cik forši, ka nepārdevu! Kā akmens no sirds. Bet līdz tam – ai, varbūt tomēr…

*

Kad patiešām vajag, tad ir vienkārši jāstrādā. Un tur nekā nevar darīt. Mamma teica – kad to resno asti ieklemmē, nāk burvīga mūzika. Un, kad neieklemmē, laiž muļķi vai armijas maršu spēlē. Mamma par armijas maršu sauca vienu tādu rokenrolu, ko es spēlēju.

"Resno asti ieklemmē" – tas ir, kad tu esi slinks un izlaidies. Tagad it kā komponēs, nē, tomēr ies pīpēt vai dosies ārā. Varbūt pasēdēs pie klavierēm piecas, desmit minūtes, pateiks "nē, nerakstās", gulšņās, domās kaut ko, ģitāra uz vēdera, grābstīs stīgas ar pirkstu galiem. Taču, kad resnā aste ieklemmēta, kad rīt divpadsmitos jāatdod šitā dziesmiņa Račevskim vai arī filmai termiņš, tu nakti negulēsi, trīs naktis negulēsi un visu uzrakstīsi.

Jaunībā tā varēja. Zvana lielas filmas režisors un saka, zini, man parīt vajag mūziku. Kā tad! Tu to filmu taisīji divus gadus un komponistam atvēli trīs dienas?! Taču, ja piečakarēsi un nenodosi laikus, cauri – kino tev vairāk nebūs darba. Bija laiki, kad vienā gadā taisīju kādas piecas dokumentālās, vismaz divas "aktierenes" un vēl kādas četras teātra izrādes. Eju gar Jaunatnes teātri, skatos uz izrāžu dēli, tur divdesmit vai cik izrādes un visas ar manu mūziku. Tāds brītiņš ir bijis.

Uģa Brikmaņa rindas Mārtiņam Braunam: veltījuma adresātam – cieņas un draudzības apliecinājums, žurnāla lasītājam – šarāde "Nosauc MB skaņdarbus, ar kuriem šis teksts saistīts!"

pret
to kārtu
mārtiņš nāk
jūras pērlē
ziemeļblāzma
māras upe
sīpolos
alberts mauglis hārlemā
800 pīles vēl vienu reiz
medībās jampidlu vau
spēlē saule pērkons puika
kur tas miers nafajučka
kas tas ir līze traka
atņemt nevar
daugaviņa